

Bonde og tidligere landbruksminister:

– Positivt om Norge

EU-landet Østerrike har satset på kvalitet og familiejordbruk, og er selvforsynt på en rekke områder. Bonde og tidligere landbruksminister i landet vil gjerne ha Norge som alliert i EU.

Lars Bilit Hagen
lars.hagen@nationen.no

EU

Østerrike og Sveits, to naboland, hvor det ene har valgt å stå veldig utenfor den europeiske union, og et annet land som har vært medlem siden 1994

De har likevel begge vært land som har vært pekt på i diskusjonen om hvilken retning det norske jordbruket skal gå.

Mange små gårder i bratte og vanskeligdrevne fjellområder er felles for Norge og de to alpe-landene. Men til tross for likheter har Østerrike og Sveits kortere avstander til markedet og klimatiske forhold som gir mer gunstige dyrkningsforhold. Det har også bidratt til høyere selvforsyning.

I Østerrike er selvforsyningen høy på en rekke jordbruksvarer, og på noen sentrale produkter produserer de langt mer enn forbruker selv. Når det gjelder korn er selvforsyningsgraden på 94 prosent, 90 prosent for poteter og 90 prosent for egg.

Når det gjelder kjøtt (112 prosent) og melk (177 prosent) produserer landet mer enn de selv forbruker. Andre meierivarer er de derimot ikke selvforsynt på basert på dagens forbruk, som for eksempel ost (94 prosent) og smør (73 prosent), men med overskuddet på melk kan en krisesituasjon eksportere mindre melk og øke produksjonen av ost eller smør.

På et område kommer derimot Østerrike langt dårligere ut enn Norge, og det er på fisk. Landet uten kystlinje dekker kun sju prosent av landets etterspørsel etter fisk og sjømat.

Nikolaus Berlakovich er bonde, representerer Østerrike i den felleseuropeiske bondeorganisasjonen Copa og har tidligere vært landbruksminister i Østerrike.

I likhet med nærmest alle andre industrialiserte land har nedgangen i antall gårdsbruk

Nikolaus Berlakovich er bonde, og sitter i parlamentet i Østerrike for partiet det Østerrikske Folkeparti (ÖVP), som tilsvarer Høyre i Norge.
FOTO: LARS BILIT HAGEN

Jordbruksområde i delstaten Salzburg i Østerrike.

vært stor de siste 50 årene. Men i motsetningen til land som Sverige, Danmark og Tyskland har ikke kurven vært like bratt i alpelandet.

Det har vært en bevisst strategi å satse på familiegårdsbruk, og konkurrere på kvalitet framfor volum, ifølge Berlakovich.

– Det har alltid vært vår politikk å beholde så mange bønder som mulig. Det er nødvendig for å opprettholde produksjonen i mindre gunstige områder. Når produksjon går ut av drift i fjellregionen, så blir det mer skog, sier Berlakovich til Nationen.

– Vi har også situasjonen hvor mange bønder har lagt ned produksjonen. Men hvis du sammenligner med andre europeiske land, så har vi mindre frafall av gårdsbruk enn mange andre. Et litt artig poeng er at økologiske produsenter er i snitt større enn de konvensjonelle.

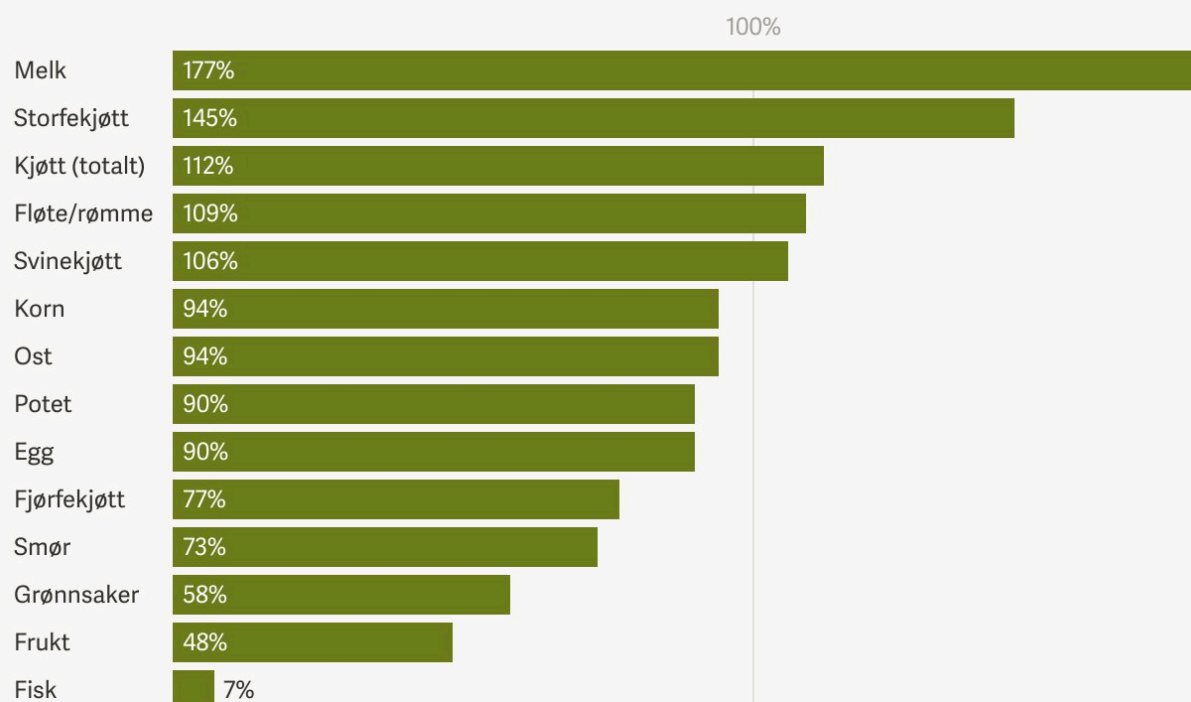
Østerrike er EU-landet med høyest andel økologisk matproduksjon, med 24,1 prosent av arealet. I tillegg har det vært en strategi å styrke forbrukernes preferanser til å velge hjemlige, og helst produkter fra egen region.

– Vi har oppfordret folk til å

... ble EU-medlem

Østerrikes selvforsyning

Landets evne til å forsyne egen befolkning med ulike matgrupper.

Tall fra 2020/2021.

Grafikk: Lars Bilit Hagen • Kilde: Federal Ministry Republic of Austria

lia eller Sør-Afrika.

- Mange bønder var skeptiske til EU, men de aksepterte det og så fordelene. Vi har oppnådd nye markeder og eksporterer mye av vår melk og ost av høy kvalitet, til naboland som Sveits og Tyskland, legger han til.

Det er av og til diskusjoner blant bøndene om EU, for eksempel rundt importen av landbruksvarer fra Ukraina. Berlakovich hadde gjerne sett Norge i EU, som en mulig god venn for Østerrike.

- Nordmenn venter nok ikke på mitt råd. Men vi har likheter på flere områder. Jeg tror det hadde vært positivt om Norge ble EU-medlem, for Østerrike ser jeg en potensiell partner med mange av de samme ideene.

- På grunn av likhetene ville Norge vært en god partner for EU.

Mest støtte til fjellgårdene

Agri Analyse har tidligere skrevet en rapport om landbruket i Østerrike. Den økonomiske støtten til bøndene er i hovedsak delt i tre. To av dem går inn under EUs felles landbrukspolitikk (CAP). Den ene direkte støtten (708 millioner euro i 2022) er fullfinansiert av EU, og den andre er et spleiselag mellom EU og medlemslandet og kan i større grad tilpasses lokalt for såkalt landsbygdetutvikling (1202 millioner euro i 2022).

Den tredje måten å gi støtte er gjennom statlige eller regionale tiltak, noe som utgjorde 847 millioner euro i 2022. Støtten er inndelt slik at mer av pengene går til mindre bønder i utfordrende områder.

Det er særlig miljøprogrammet ÖPUL (Østerriksk program for miljøvennlig landbruk) og programmet for Ufordelaktige områder (AZ) som ligger inne i denne støtteordningen for landsbygdetutvikling. Førstnevnte er særlig retta mot miljøvennlig og økologisk drift. Der settes det blant annet krav om hvor mye av arealet som kan gå til én vekst og at en viss del av arealet må settes av til biologisk mangfold.

Støtten til ufordelaktige områder (AZ) er en form driftsvansketilskudd, hvor bønder som driver i områder med utfordringer knytta til topografi, klima eller jordsmonn, får ekstra støtte. Hvert enkelt bruk blir rangert etter hvor vanskelig arealet er å drive på en skal fra 0-4.

Intervjuet med Nikolaus Berlakovich ble gjennomført før det store bondeopprøret i mange europeiske land.

kjøre regionale, østerrikske produkter, særlig gjennom salg direkte fra gårdene. Vi har forsøkt å bygge en bevissthet rundt at dersom du kjøper maten din fra lokale bønder, så støtter du også bøndene økonomisk, og pengene forblir i regionen, sier Berlakovich.

Om Norge: – En god partner

Da landet ble medlem av EU, var det enda tydeligere for østerrikerne at de må konkurrere om kvalitetsprodukter istedenfor å konkurrere med nabolandene på pris og volum.

- En del av bøndene var redd for å bli medlem av EU, men

vårt mål har hele tiden vært å fokusere på kvalitet, og ikke ta opp konkurransen med Danmark, Tsjekkia, Tyskland eller andre store produsenter, sier Berlakovich.

Han trekker fram vinproduksjon som en suksesshistorie.

- Når det gjelder vin, så hand-

ler det om det samme. Vi kunne sagt at Spania, Italia og Frankrike produserer så mye, at det vil være umulig for oss. Men vi sa at kvalitet, kvalitet, kvalitet er vår eneste sjanse. Vi har hatt en suksess. Samtidig har vi oppfordret folk å velge regionale produkter foran vin fra Austra-

FOTO: MOSTPHOTOS